

บทความวิจัย

การนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ สู่การปฏิบัติ :
กรณีศึกษาโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร*

Implementation of Fifteen - year Free Education Policy : A case study of primary
educational service bangkok area office

นายชัยยุทธ์ นาคจำแลง**

CHAIYUTH NAKJUMLAENG

อีเมล : 6414832073@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ สู่การปฏิบัติ : กรณีศึกษาโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษามุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร รวมถึงปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์ต่อผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย พบว่า โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นการจัดสรรงบประมาณในรายการพื้นฐาน 5 รายการ ประกอบด้วย ค่าจัดการเรียนการสอน ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน และค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม โดยปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการ ประกอบด้วย 1. แผนงาน/โครงการ มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน คือ เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับผู้เรียนทุกคนอย่างเสมอภาค และช่วยบรรเทาความเดือนร้อนด้านค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง 2. งบประมาณ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนแผนงาน/โครงการ มีความเหมาะสม เพียงพอ 3. โครงสร้างองค์การ มีความชัดเจน สามารถบูรณาการงานร่วมกันในทุกกลุ่ม จึงส่งผลให้การดำเนินงานไม่ติดขัด 4. ผู้บริหาร ที่ให้ความสำคัญต่อบุคลากรและเข้าไปมีส่วนร่วมในการกระบวนการทำงาน รับทราบถึงปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงาน ส่งผลให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกิดขวัญและกำลังใจ ทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่น เรียบร้อย

คำสำคัญ : นโยบายเรียนฟรี 15 ปี.; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร; โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Keywords : Fifteen - year Free Education Policy; The project supports the cost of education from kindergarten to basic education; Primary educational service bangkok area office

* บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง การนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ สู่การปฏิบัติ : กรณีศึกษาโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

** นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทนำ

การนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติ เป็นนโยบายที่สถานศึกษาต้องถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี ที่เห็นชอบงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปี เพื่อให้ใช้จ่ายเป็นค่าจัดการศึกษา 5 รายการ ประกอบด้วย เป็นค่าเล่าเรียน หนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน และค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามแผนงานเสริมสร้างรายได้ พัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงด้านสังคม โครงการสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย 15 ปี ผู้เรียนจะได้รับการสนับสนุน รายการหนังสือเรียน อุปกรณ์การเรียน เครื่องแบบนักเรียน และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม นักเรียนจะมีความพร้อมที่จะเรียน เนื่องจากการได้รับการสนับสนุนหนังสือเรียน อุปกรณ์การเรียนและเครื่องแบบนักเรียนครบทุกคน ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งผู้ปกครองของนักเรียน ยังได้รับการบรรเทาภาระค่าครองชีพเนื่องจากการลดค่าใช้จ่ายในเรื่องหนังสือ อุปกรณ์การเรียน เครื่องแบบนักเรียน กิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จึงทำให้สามารถนำเงินส่วนนี้หลังจากใช้ในการจัดการศึกษาของบุตรหลาน ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันในเรื่องอื่นๆ ได้ ถือเป็นภาระต้นทุนเศรษฐกิจได้อีกทางหนึ่ง (สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการดำเนินงานตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์อักษรไทย (น.ส.พ.ฟ้าเมืองไทย))

ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ สู่การปฏิบัติ : กรณีศึกษาโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มาศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาในการดำเนินงานตอบสนองนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ ตามเจตนารมณ์ของคณะรัฐบาล ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

- 1) เพื่อศึกษามุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาของโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1.วิธีการวิจัย

ในการดำเนินการศึกษาเรื่อง การนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีสู่การปฏิบัติ : กรณีศึกษาโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (Methodology) ที่นำมาใช้ในการศึกษา ซึ่งผู้ศึกษาได้ กำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบและขอบเขตของระเบียบวิธีวิจัยหรือ กระบวนการวิจัยดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินการศึกษา โดยสรุปดังต่อไปนี้

การวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research)

สำหรับการกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (methodology) โดยการ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) นั้น โดยเบื้องต้นทางผู้ศึกษาได้ดำเนินการกระบวนการศึกษา ตามระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (methodology) โดยการ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ด้วยกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร หรือการวิจัย เชิงเอกสาร (documentary research) โดยการทบทวนแนวความคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การสัมภาษณ์ (in-depth interview)

สำหรับการกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (methodology) โดยการ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ด้วยการสัมภาษณ์นั้น ในการกำหนด กระบวนการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดให้มีกระบวนการวิจัย (methodology) โดยการใช้แบบ สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างลักษณะเป็นการสัมภาษณ์ โดยใช้คำถามเหมือนกันทุกคน เป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัย (methodology) ที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้าง ตามขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และเอกสารอื่นๆ

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเก็บข้อมูลด้วยการ สัมภาษณ์เชิงลึกจากบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีสู่การปฏิบัติ โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 9 คน ซึ่งประกอบด้วย

2.1) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

2.2) รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

2.3) ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน

2.4) ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา

2.5) ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจสอบภายใน

2.6) ศึกษาพิเศษประจำกลุ่มรัตนโกสินทร์

2.7) ศึกษาพิเศษประจำกลุ่มทวารวดี

2.8) ศึกษาพิเศษประจำกลุ่มกรุงธนบุรี

2.9) ผู้รับผิดชอบโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาถึงการโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

2.2 ขอบเขตด้านประชากร

ศึกษาข้อมูลจากบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีสู่การปฏิบัติ โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 9 คน

2.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์ในประเด็นเกี่ยวข้องกับแนวคิดการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีสู่การปฏิบัติ โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

- ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) บุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ได้แก่

1. การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ในรายการพื้นฐาน 5 รายการ ประกอบด้วย ค่าจัดการเรียนการสอน ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน และค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ส่งผลอย่างไรต่อสถานศึกษา นักเรียน และผู้ปกครอง

2. ผลลัพธ์เชิงคุณภาพของโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย (ผู้เรียน) ดีขึ้นอย่างไรในมิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านสุขภาพ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

4. ปัญหา/อุปสรรคของโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

5. ข้อเสนอแนะต่อโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

- บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี สู่การปฏิบัติ โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 9 คน

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เทคนิคที่นำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพมีหลายวิธี เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การ บันทึก วิเคราะห์โดยการพรรณนา และสรุปเป็นความคิดเห็น เป็นต้น ซึ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ สามารถนำมาใช้ร่วมกัน สลับกัน หรือแยกใช้โดยลำพังเพียงวิธีหนึ่งก็ได้ สำหรับการวิจัยเชิงกรณีศึกษามีวิธีที่นิยมนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

สำหรับกระบวนการหรือแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษารังนี้ ได้กำหนดกระบวนการหรือแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ กระบวนการหรือแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและข้อมูลจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และกระบวนการหรือแนวทางในการเก็บ รวบรวมข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแนวทางของกระบวนการวิจัย เชิงคุณภาพ อันมีสาระสำคัญโดยสรุปดังต่อไปนี้

เมื่อผู้ศึกษาได้สร้างแบบสัมภาษณ์ และทำการทดสอบแบบสัมภาษณ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว จะนำแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวไปดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร, รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร, ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน, ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการศึกษา, ผู้อำนวยการหน่วยตรวจสอบภายใน, ศึกษาพิเศษประจำกลุ่มรัตนโกสินทร์, ศึกษาพิเศษประจำกลุ่มทวารวดี, ศึกษาพิเศษประจำกลุ่มกรุงธนบุรี และผู้รับผิดชอบโครงการฯ ตามวัน เวลา และสถานที่ที่ได้รับการนัดหมาย เพื่อไปวิเคราะห์หาข้อมูลทางขั้นตอนเชิงคุณภาพต่อไป

5. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ จะต้องเริ่มทันทีคู่กันไปกับ การเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่การตั้งคำถาม การนำเอาข้อมูลมาปะติดปะต่อเข้าด้วยกัน การจัดการกระทำกับ ข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดหมวดหมู่ การเปรียบเทียบข้อมูล จนกระทั่งเห็นแนวทางของคำตอบ เป็นกระบวนการหรือขั้นตอนที่ต้องทำซ้ำ ๆ (Iterative) ย้อนกลับไปกลับมา (Ongoing and Iterative (nonlinear) Process) ให้มีความก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ ตลอดระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในสนาม ผลการวิเคราะห์ ที่ได้จะนำมาใช้ปรับแนวคิด ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล หรือปรับยุทธวิธีในการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้ ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและครบถ้วน ถือเป็น การเพิ่มความแม่นยำตรงในการวิจัย ฉะนั้นในการวิจัยประเภทนี้ ช่วง ของการเก็บรวบรวมข้อมูลกับการวิเคราะห์ข้อมูลจึงแยกออกจากกันไม่ได้อย่างเด็ดขาด เพียงแต่ความเข้มข้น ของกิจกรรมในแต่ละช่วงจะแตกต่างกัน ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมี กระบวนการที่สำคัญดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษามีลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยนำคำสัมภาษณ์จากผู้ถูกสัมภาษณ์มา เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของแต่ละบุคคล และจัดลำดับความสำคัญและคุณลักษณะของข้อมูล
2. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่จัดลำดับความสำคัญแล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลทาง เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะทราบถึงลักษณะ ที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันของข้อมูล
3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และจากการศึกษาต่างๆ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล ร่วมกันอย่างเป็นระบบและนำไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกัน แสดงความสำคัญของข้อมูลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์และเขียนรายงานข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะไม่ใช้ข้อมูล ตัวเลข แต่จะเป็นข้อมูลเชิงพรรณนาที่มี “รายละเอียด” และ “ลึก” และมีการอ้างอิงโดยตรงเกี่ยวกับ ที่มาของข้อมูลไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าหรือข้อมูลทางเอกสาร

ดังนั้น ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการตอบประเด็นสัมภาษณ์ (Interview Research) และ ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ (Document Research) จะถูกนำมาวิเคราะห์และประมวลผลโดยเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ในแง่ต่างๆ ตามข้อเท็จจริง ทั้งในเชิงเหตุและผลซึ่งการวิเคราะห์ ซึ่งการวิเคราะห์จะออกมาในลักษณะ ของการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี สู่อุปกรณ์ โค้ด การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้ง 9 คน ทำให้ผู้ศึกษาได้รับทราบแนวคิด มุมมอง ปัญหา/อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการขับเคลื่อนในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี สู่อุปกรณ์ โค้ด การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในแต่ละประเด็นการสัมภาษณ์ดังนี้

1. การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ในรายการพื้นฐาน 5 รายการ ประกอบด้วย ค่าจัดการเรียนการสอน ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน และค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ส่งผลอย่างไรต่อสถานศึกษา นักเรียน และผู้ปกครอง

1.1 สถานศึกษา

สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการ ในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และเพื่อให้ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม ทุกคน สมวัย และเป็นธรรม ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ประกอบด้วย 1) ค่าจัดการเรียนการสอน หมายถึง เงินงบประมาณ งบเงินอุดหนุน ประเภทเงินอุดหนุนทั่วไป เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ เงินอุดหนุนรายหัว 2) ค่าหนังสือเรียน หมายถึง ค่าหนังสือเสริมประสบการณ์สำหรับระดับก่อนประถมศึกษา ค่าหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกระดับชั้น และแบบฝึกหัดรายวิชาพื้นฐาน ใน 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อจัดสรรให้นักเรียนมีหนังสือใช้เรียนครบทุกคน และ 3) ค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย กิจกรรมวิชาการ กิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม ลูกเสือ ยุวกาชาด เป็นต้น

1.2 ผู้เรียน

ผู้เรียนได้รับโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และมีคุณภาพตามมาตรฐาน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และรับผิดชอบต่อครอบครัว สังคม ประเทศชาติ

1.3 ผู้ปกครอง

ผู้ปกครองนักเรียนสามารถลดภาระค่าใช้จ่ายในการศึกษาของนักเรียนได้ และมีความพึงพอใจที่ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ผลลัพธ์เชิงคุณภาพของโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย (ผู้เรียน) ดีขึ้นอย่างไรในมิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านสุขภาพ

2.1 มิติด้านสังคม

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งของสังคมไทยที่มีมายาวนานและยังไม่สามารถแก้ไขได้อย่างเด็ดขาดคือ ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม ซึ่งโครงการดังกล่าว แม้จะไม่สามารถพูดได้เต็มปากกว่าฟรี 100% แต่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยก็ยังคงแก้ไขและผลักดันเป็นวาระเร่งด่วนตลอดมา ซึ่งโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อลดช่องว่าง ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชากรวัยเรียนภาคบังคับทุกคน ได้มีคุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้น สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ 4 การสร้างโอกาสความเสมอภาคและการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เพราะการศึกษาคือรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ และประชากรวัยเรียนทุกคนเปรียบเสมือนเมล็ดพันธุ์ที่จะเติบโตขึ้นมาเป็นต้นไม้ใหญ่ เพื่อดูแลและปกป้องประเทศชาติในอนาคตต่อไป

2.2 มิติด้านเศรษฐกิจ

แผนงานโครงการในลักษณะของการให้เงินหรืองบประมาณไปเพื่อช่วยเหลือหรือบรรเทาความเดือดร้อนทั้งในระยะสั้นหรือระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ข้าวของมีแต่สูงขึ้น ส่งผลโดยตรงในการลดภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของผู้ปกครองและนักเรียน รวมถึงลดความเครียดของสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน และเนื่องจากโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการต่อเนื่องมาหลายปี จึงสามารถที่จะช่วยเหลือภาระของผู้ปกครองในการซื้อชุดนักเรียนและอุปกรณ์การเรียนมาได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจอีกทางหนึ่งสำหรับผู้ประกอบการที่จำหน่ายเสื้อผ้าและอุปกรณ์การเรียนโดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อย

2.3 มิติด้านสุขภาพ

เมื่อผู้เรียนมีความพร้อมในเรื่องของอุปกรณ์การเรียนและชุดนักเรียน ก็จะส่งผลต่อเนื้อให้มีความพร้อมในการเรียนควบคู่กันไปด้วย มิติของสุขภาพสุขภาพในที่นี้อาจแยกย่อยออกได้ 2 ประเภท คือ 1) สุขภาพร่างกาย เมื่อมีชุดนักเรียนที่ครบถ้วน สะอาด ใส่ไปโรงเรียน จะส่งผลให้สุขภาพดีขึ้น ร่างกายแข็งแรง ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย ทำให้ไม่มีผลกระทบต่อ การเรียน 2) สุขภาพใจ เมื่อสุขภาพร่างกายมีความสมบูรณ์ แข็งแรง สุขภาพใจก็จะดีตามไปด้วย ทำให้การเรียนของผู้เรียนมีความสุข พร้อมรับการสอนของคุณครูได้อย่างเต็มที่ และส่งผลให้มีผลการเรียนที่ดี ทำให้เกิดความสุขขึ้นในครอบครัว

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้ง 9 คน ทำให้ผู้ศึกษาได้รับทราบถึงมุมมองและความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในแต่ละด้านดังนี้

3.1 ด้านนโยบาย

3.1.1 วัตถุประสงค์ของนโยบาย

นโยบายเรียนฟรี 15 มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน คือ เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับผู้เรียนทุกคนอย่างเสมอภาค และช่วยบรรเทาความเดือนร้อนด้านค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง โดยให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน งบเงินอุดหนุน จำนวน 5 รายการ เมื่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบายชัดเจนและมีความสอดคล้องกับแนวปฏิบัติของสถานศึกษา ที่มุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียนทุกคน จึงส่งผลให้การนำนโยบายสู่การปฏิบัติเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และสามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการได้อย่างชัดเจน

3.1.2 ความต่อเนื่องของนโยบาย

ความต่อเนื่องของนโยบายจะส่งผลให้เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีความชัดเจนในแนวปฏิบัติ ให้กับทุกหน่วยงานและทุกคนจะต้องปฏิบัติงานภายใต้กฎระเบียบ ข้อบังคับเดียวกัน จึงช่วยลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานและบุคคลที่อาจเกิดขึ้นได้ เมื่อทุกคนหรือทุกหน่วยงานใช้มาตรฐานเดียวกัน จึงทำให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

3.1.3 ความสอดคล้องของนโยบาย

นโยบายเรียนฟรี 15 ปีที่รัฐบาลกำหนดขึ้น มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน เนื่องจากสังคมให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะเชื่อว่า การศึกษาจะช่วยพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรของชาติให้มีศักยภาพซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการที่จะพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าได้

3.2 ด้านงบประมาณ

งบประมาณถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของนโยบายต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย หากขาดงบประมาณหรือมีงบประมาณที่ไม่เพียงพอ ทั้งถึงทุกคนในกลุ่มเป้าหมาย จะทำให้ระบบการขับเคลื่อนงานติดขัดหรืออาจจะต้องหยุดการดำเนินงานได้ ดังนั้นงบประมาณจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน งบประมาณอุดหนุน จำนวน 5 รายการ ได้แก่ ค่าจัดการเรียนการสอน ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน และค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนั้น ความเหมาะสม เพียงพอของงบประมาณที่รัฐให้การอุดหนุนตามนโยบายจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายสู่ความสำเร็จ

3.3 ด้านโครงสร้างองค์กร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนเหมาะสม ยืดหยุ่นได้ง่าย มีความสะดวกรวดเร็วต่อการดำเนินงาน ประกอบด้วย 9 กลุ่ม 1 หน่วย คือ 1) กลุ่มนโยบายและแผน 2) กลุ่มอำนวยการ 3) กลุ่มบริหารงานบุคคล 4) กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา 5) กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์ 6) กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา 7) กลุ่มพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษา 8) กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 9) กลุ่มกฎหมายและคดี และ 10) หน่วยตรวจสอบภายใน โดยกำหนดขอบเขตภารกิจงานและให้อำนาจในการตัดสินใจแก่ผู้ที่รับผิดชอบในหน้าที่ต่างๆ อย่างชัดเจน พร้อมทั้งปฏิบัติตามนโยบายที่ได้รับและขับเคลื่อนให้เกิดผลสำเร็จ ทำให้การดำเนินงานโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

3.4 ด้านบุคลากร

แม้ว่าวัตถุประสงค์ของนโยบาย/โครงการ จะมีความชัดเจน มีความต่อเนื่อง สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน รวมทั้งการได้รับการยอมรับจากผู้บริหารสถานศึกษาหรือหน่วยปฏิบัติ ก็ยังไม่สามารถยืนยันความสำเร็จของนโยบายได้ ถ้าขาดความร่วมมือจากบุคลากร เพราะบุคลากรคือฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนหรือผลักดันให้การดำเนินงานดำเนินไปได้อย่างเป็นระบบ หากมีความพร้อมด้านบุคลากรและบุคลากรทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในนโยบายที่ได้รับมอบหมาย มีทัศนคติที่ดีต่อนโยบาย และปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ จะทำให้การดำเนินงานตามนโยบายนั้น บรรลุผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารต้องตระหนักถึงความสำคัญของบุคลากรและควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างแรงกระตุ้นหรือแรงจูงใจให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงาน การสร้างสิ่งจูงใจให้แก่บุคลากร และเข้าไปบริหารแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติในทุกระดับ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

4. ปัญหา/อุปสรรคของโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

4.1 ปัญหาด้านนโยบาย

4.1.1 แม้ว่าวัตถุประสงค์และความต่อเนื่องของนโยบายจะมีความชัดเจน เป็นระบบ และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน แต่ในด้านความสอดคล้องของงบประมาณที่สนับสนุนให้กับกลุ่มเป้าหมายนั้น นโยบายเรียนฟรี 15 ปี ยังไม่สามารถตอบสนองกับความต้องการและความจำเป็นต่อการใช้จ่ายจริงของผู้เรียน ผู้ปกครองนักเรียน และสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากในความเป็นจริง จำนวนเงินที่รัฐให้การสนับสนุนนั้นน้อยกว่าค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต้องใช้จริง เช่น ค่าเครื่องแบบนักเรียน รัฐให้การสนับสนุนเพียง 350 บาท ในระดับก่อนประถมศึกษา และ 400 บาท ในระดับประถมศึกษา แต่ในความเป็นจริงแล้วจำนวนเงินดังกล่าว สามารถซื้อเครื่องแบบนักเรียนที่มีคุณภาพดีได้เพียงแค่ 1 ชุด เท่านั้น ถ้าจะให้ได้ 2 ชุด ต้องซื้อเครื่องแบบนักเรียนที่คุณภาพไม่ค่อยดี เนื่องจากปัจจุบันชุดเครื่องแบบนักเรียนมีราคาสูงขึ้น

และนักเรียนต้องมาเรียน 5 วัน ทำให้ผู้ปกครองนักเรียนต้องจ่ายเงินในส่วนนี้เพิ่ม นอกจากนี้เงินสนับสนุนค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนก็มีจำนวนที่น้อยเกินไป โดยรัฐสนับสนุนให้นักเรียนคนละ 438 บาท ในระดับก่อนประถมศึกษา และ 489 บาท ในระดับประถมศึกษาบาท ซึ่งก็ไม่เพียงพอกับความเป็นจริง เนื่องจากรัฐกำหนดให้สถานศึกษาต้องกำหนดแผนการจัดกิจกรรมและแผนการใช้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรให้เพียงพอและครอบคลุมในกิจกรรม 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กิจกรรมวิชาการ 2) กิจกรรมคุณธรรม/ลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด 3) ทักษะศึกษา 4) การบริการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ซึ่งจากการปฏิบัติจริงที่ผ่านมาเงินสนับสนุนจำนวนดังกล่าวไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมทั้ง 4 กลุ่ม

4.1.2 ความยุ่งยากเกี่ยวกับขั้นตอนและระเบียบการเบิกจ่ายงบประมาณตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี เนื่องจากมีกฎ ระเบียบ และขั้นตอนการเบิกจ่ายที่ซับซ้อนหลายขั้นตอน ทำให้ต้องใช้เวลาในการดำเนินการเบิกจ่ายเงินงบประมาณตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ค่อนข้างนาน ทำให้ไม่ทันตอนเปิดภาคเรียน

4.2 ปัญหาด้านการปฏิบัติงาน

4.2.1 บุคลากรขาดทักษะความรู้ความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติ กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไป จึงทำให้เกิดปัญหาความล่าช้าในการดำเนินงานตามนโยบาย เช่น ผู้ปฏิบัติไม่เข้าใจขั้นตอนการเบิกจ่าย จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการเบิกจ่ายงบประมาณ

4.2.2 ความยุ่งยากเกี่ยวกับหลักฐานการเบิกจ่ายเงิน ทั้งในด้านบุคลากรของสถานศึกษาเอง ที่ยังไม่ค่อยเข้าใจกฎระเบียบและขั้นตอนการเบิกจ่ายเงินงบประมาณจากรัฐ ทำให้ไม่สามารถอธิบายชี้แจงการจัดเก็บหลักฐานทางการเงินที่ถูกต้อง ครบถ้วน ให้แก่ผู้ปกครองนักเรียนได้อย่างชัดเจน และด้านของผู้ปกครองนักเรียน เนื่องจากมี 2 รายการคือ ค่าอุปกรณ์การเรียน และค่าเครื่องแบบนักเรียน ที่ผู้ปกครองต้องรับเงินสดจากสถานศึกษาไปดำเนินการจัดซื้อและต้องเก็บหลักฐานทางการเงินมาให้สถานศึกษา แต่เนื่องด้วยผู้ปกครองบางท่านยังไม่เข้าใจเรื่องความถูกต้อง ครบถ้วนของหลักฐานทางการเงิน จึงทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการนำส่งหลักฐานทางการเงินที่ต้องกลับไปแก้ไขให้ถูกต้อง จนกลายเป็นความยุ่งยากของผู้ปกครองนักเรียน จึงทำให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงินของสถานศึกษาต้องเสียเวลาในการอธิบายเกี่ยวกับความถูกต้องครบถ้วนของหลักฐานการเงินแก่ผู้ปกครอง ทำให้การจัดเก็บหลักฐานทางการเงินเป็นไปด้วยความล่าช้า

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลให้การนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ สู่การปฏิบัติ : กรณีศึกษาโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีผลการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ประกอบด้วย ปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านนโยบาย

1.1 วัตถุประสงค์

นโยบายเรียนฟรี 15 มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน คือ เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับผู้เรียนทุกคนอย่างเสมอภาค และช่วยบรรเทาความเดือดร้อนด้านค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง โดยให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน งบประมาณอุดหนุน จำนวน 5 รายการ เมื่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบายชัดเจนและมีความสอดคล้องกับแนวปฏิบัติของสถานศึกษา ที่มุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียนทุกคน จึงส่งผลให้การนำนโยบายสู่การปฏิบัติเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และสามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการได้อย่างชัดเจน

1.2 ความต่อเนื่องของนโยบาย

ความต่อเนื่องของนโยบายจะส่งผลให้เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีความชัดเจนในแนวปฏิบัติ ให้กับทุกหน่วยงานและทุกคนจะต้องปฏิบัติงานภายใต้กฎระเบียบ ข้อบังคับเดียวกัน จึงช่วยลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานและบุคคลที่อาจเกิดขึ้นได้ เมื่อทุกคนหรือทุกหน่วยงานใช้มาตรฐานเดียวกัน จึงทำให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

1.3 ความสอดคล้องของนโยบาย

นโยบายเรียนฟรี 15 ปีที่รัฐบาลกำหนดขึ้น มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน เนื่องจากสังคมให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะเชื่อว่า การศึกษาจะช่วยพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรของชาติให้มีศักยภาพซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการที่จะพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าได้

2. ด้านคุณลักษณะของหน่วยงาน

2.1 โครงสร้างองค์การ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีโครงสร้างองค์การที่ชัดเจนเหมาะสม ยืดหยุ่นได้ง่าย มีความสะดวกรวดเร็วต่อการดำเนินงาน ประกอบด้วย 9 กลุ่ม 1 หน่วย คือ 1) กลุ่มนโยบายและแผน 2) กลุ่มอำนวยการ 3) กลุ่มบริหารงานบุคคล 4) กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา 5) กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์ 6) กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา 7) กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 8) กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 9) กลุ่มกฎหมายและคดี และ 10) หน่วยตรวจสอบภายใน โดยกำหนดขอบเขตภารกิจงานและให้อำนาจในการตัดสินใจแก่ผู้ที่รับผิดชอบในหน้าที่ต่างๆ อย่างชัดเจน พร้อมทั้งปฏิบัติตามนโยบายที่ได้รับและขับเคลื่อนให้เกิดผลสำเร็จ ทำให้การดำเนินงานโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

2.2 งบประมาณ

งบประมาณถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของนโยบายต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย หากขาดงบประมาณหรือมีงบประมาณที่ไม่เพียงพอ ทั้งถึงทุกคนในกลุ่มเป้า จะทำให้ระบบการขับเคลื่อนงานติดขัดหรืออาจจะต้องหยุดการดำเนินงานได้ ดังนั้นงบประมาณจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน งบประมาณอุดหนุน จำนวน 5 รายการ ได้แก่ ค่าจัดการเรียนการสอน ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน และค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนั้น ความเหมาะสม เพียงพอของงบประมาณที่รัฐให้การอุดหนุนตามนโยบายจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายสู่ความสำเร็จ

3.3 บุคลากร

แม้ว่าวัตถุประสงค์ของนโยบาย/โครงการ จะมีความชัดเจน มีความต่อเนื่อง สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน รวมทั้งการได้รับการยอมรับจากผู้บริหารสถานศึกษาหรือหน่วยปฏิบัติ ก็ยังไม่สามารถยืนยันความสำเร็จของนโยบายได้ ถ้าขาดความร่วมมือจากบุคลากร เพราะบุคลากรคือฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนหรือผลักดันให้การดำเนินงานดำเนินไปได้อย่างเป็นระบบ หากมีความพร้อมด้านบุคลากรและบุคลากรทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในนโยบายที่ได้รับมอบหมาย มีทัศนคติที่ดีต่อนโยบาย และปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ จะทำให้การดำเนินงานตามนโยบายนั้น บรรลุผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารต้องตระหนักถึงความสำคัญของบุคลากรและควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างแรงกระตุ้นหรือแรงจูงใจให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงาน การสร้างสิ่งจูงใจให้แก่บุคลากร และเข้าไปปรับทราบถึงปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติในทุกระดับ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

3. ด้านการสนับสนุน

3.1 การร่วมมือของบุคลากรระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากับสถานศึกษา

การปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และสถานศึกษาในสังกัดทั้ง 37 โรงเรียน ใช้หลักการมีส่วนร่วม คือ หลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาร่วมกัน เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านนโยบาย

1.1 หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ในการวางแผนและควบคุมการปฏิบัติตามนโยบายควรติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อให้รับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วนำปัญหาหรือจุดบกพร่องที่เกิดขึ้นนั้นไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน พัฒนา ปรับปรุงนโยบายหรือวิธีการนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับความจำเป็นใช้จริงของผู้เรียน ผู้ปกครอง โดยควรเปิดโอกาสให้สถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายเพื่อให้การกำหนดงบประมาณและแนวทางในการปฏิบัติมีความเหมาะสม สอดคล้องกับความเป็นจริง

1.2 รัฐควรปรับลดขั้นตอนเกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณในส่วนที่ไม่จำเป็นออกไป เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ในการดำเนินงาน

2. ด้านการปฏิบัติงาน

2.1 ควรจัดโครงการฝึกอบรมบุคลากรผู้ปฏิบัติงานของสถานศึกษาเอกชนเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติ กฎ ระเบียบ ขั้นตอนการเบิกจ่ายงบประมาณ หรือเงื่อนไขต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อให้บุคลากรของสถานศึกษาเกิดทักษะ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนในการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเป็นไปได้อย่างเรียบร้อย สะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง ในการให้บริการประชาชน

2.2 ควรมีการประชุมหรือฝึกอบรมบุคลากรของสถานศึกษาเกี่ยวกับระเบียบทางการเงินและการจัดเก็บหลักฐานทางการเงิน เพื่อให้บุคลากรของสถานศึกษาสามารถอธิบายหรือให้ข้อแนะนำในการจัดเก็บหลักฐานทางการเงินแก่ผู้ปกครอง นักเรียนได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน รวมทั้งควรมีการประชุมสัมพันธเพื่อให้ความรู้แก่สถานประกอบการ ร้านค้า ที่จำหน่ายเครื่องแบบนักเรียน และอุปกรณ์การเรียน ให้รับทราบถึงหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการออกใบเสร็จรับเงินที่ถูกต้อง ครบถ้วน ให้กับผู้ปกครองนักเรียนที่รับประโยชน์จากโครงการดังกล่าวเพื่อลดปัญหาความผิดพลาด และความยุ่งยากในการจัดเก็บหลักฐานทางการเงิน

ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาเรื่อง การนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพสู่การปฏิบัติ : กรณีศึกษาโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาเกี่ยวกับมุมมอง แนวความคิด ของบุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการขับเคลื่อนโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามรายละเอียดที่ ระบุในเนื้อหา อย่างไรก็ตาม ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาของรัฐ การจัดการศึกษาโดยครอบครัวและสถานประกอบการ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และโรงเรียนการศึกษาพิเศษ เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของประสิทธิผลการนำนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ อันจะนำไปสู่การ ส่งเสริมและพัฒนาที่ชัดเจนเหมาะสมกับสถานศึกษาแต่ละประเภทมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาเจาะลึกในปัจจุบันที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ไปสู่การปฏิบัติมากที่สุด เช่น ปัจจัยด้านงบประมาณ และปัจจัยด้านบุคลากรเพื่อให้ทราบถึงรายละเอียด ของแต่ละปัจจัย ซึ่งจะทำการกำหนดนโยบายมีประสิทธิภาพ รวมถึงส่งผลต่อการการนำนโยบายไปปฏิบัติ และทำให้โครงการประสบความสำเร็จได้ เนื่องจากผลการศึกษานี้พบว่า ปัจจัยทั้ง 2 มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของโครงการ

3. ควรมีการศึกษา เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค ของโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ศึกษาศึกษาของรัฐบาล การจัดการศึกษาโดยครอบครัวและสถานประกอบการ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และโรงเรียนการศึกษาพิเศษ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทาง กลยุทธ์การดำเนินงานโครงการ ให้มีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางการดำเนินงานตามนโยบายเรียนฟรี 5 ปี อย่างมีคุณภาพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม หกรณการเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ . แนวทางการดำเนินงานตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์อักษรไทย (น.ส.พ.ฟ้าเมืองไทย)

กล้า ทองขาว. (2534). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการน่านโยบายสาธารณะ ไปปฏิบัติ : กรณีศึกษานโยบายรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2556). การแบ่งเขตการปกครอง. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.atthailandhotel.com/th/travel-guide/politics.php>

กิตติยา เอฟพานส และศุนิสา ทดลา. (2555). ปัญหาการจัดการศึกษาตามนโยบายเรียนดี เรียนฟรี 15 ปี. รายงานวิจัย, กรุงเทพฯ: สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน